



## ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ВОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

01004, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 8, тел./факс 235-31-92  
www.davr.gov.ua, e-mail: davr@davr.gov.ua

На лист Рахункової палати України  
від 29.05.2018 № 03-113

✓ Рахункова палата України

Міністерство екології та  
природних ресурсів України

Щодо розгляду результатів аудиту  
Рахункової палати України

З метою належного опрацювання звіту Рахункової палати України про результати ефективності використання бюджетних коштів, виділених на захист від шкідливої дії вод та розвиток водного господарства на території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей та рішення Рахункової палати України від (далі – Звіт) 15.05.2018 № 12-4 на доручення Держводагентства від керівників водогосподарських організацій були отримані та детально проаналізовані пояснення стосовно виявлених порушень і недоліків.

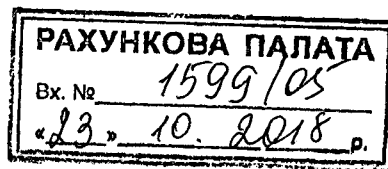
За результатами опрацювання та на виконання пункту 6 Рішення Рахункової палати України до Звіту Держводагентство повідомляє.

Щодо запровадження дієвого контролю за дотриманням водогосподарськими організаціями вимог чинного законодавства України при плануванні та використанні коштів державного бюджету, у тому числі при здійсненні процедур закупівель.

Під час підготовки бюджетних запитів до проекту державного бюджету на наступний рік за бюджетними програмами, відповідальним виконавцем яких є Держводагентство, підприємства, установи та організації, які належать до сфери управління Агентства (далі – водогосподарські організації) щороку надають детальні розрахунки потреби в коштах на здійснення видатків із загального та спеціального фондів державного бюджету на плановий рік.

Під час розподілу бюджетних коштів на відповідний рік Держводагентством створюється комісія з розгляду пропозицій водогосподарських організацій.

Згідно з протоколами засідання комісії наказами Держводагентства затверджуються плани заходів та кошториси водогосподарських організацій, за якими використовуються бюджетні призначення з урахуванням вимог постанов Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ», від 23.02.2011 №137 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, в тому числі в басейні р. Тиса у Закарпатській області», від 29.03.2017 № 205 "Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку та поліпшення екологічного стану зрошуваних та осушених систем",



№ 1599/05 від 23.10.2018  
№ 246/18 від 13.09.18.10.18

від 23.05.2018 № 401 «Деякі питання використання коштів у сфері управління водними ресурсами».

Зокрема за рахунок коштів бюджетної програми «Експлуатація державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами» (КПКВК 2407050) забезпечується утримання та експлуатація водогосподарського комплексу із загальною вартістю основних фондів близько 22,5 млрд. гривень та загальною чисельністю працюючих близько 26 тис. осіб. Потреба у видатках для здійснення вищевказаних заходів не покривається обсягами коштів, які виділяються із державного бюджету. Граничні обсяги видатків доводяться в установленому законодавством порядку окремо на заробітну плату, оплату комунальних платежів, інших поточних видатків та на капітальні видатки. Так, на капітальні видатки (придбання) із загального фонду державного бюджету протягом 2015-2017 років було виділено 7000,0 тис. грн. (0,17 % від загальної суми фінансування). За рахунок власних надходжень бюджетних установ частково покриваються дефіцит як поточних так і капітальних видатків.

Водогосподарські організації надають платні послуги, надходження від яких є додатковим джерелом їх фінансування за бюджетною програмою 2407050. Основна частина надходжень від надання платних послуг (97-98 відсотків) – це послуги пов'язані з основною діяльністю бюджетних установ.

Особливості планування надходжень за підгрупою «плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю» організацій, які розташовані в областях зони зрошення, пов'язані з тим, що воно здійснюється у період до початку поливної кампанії. При цьому, коли поливний сезон розпочато багато чинників впливають на обсяги надходжень водогосподарських організацій (наявність вологозапасів у ґрунті, погодні умови, структура посівних площ, що зрошуються), тому враховується об'єктивна потреба кожної водогосподарської організації. Разом з цим, слід зазначити, що планові показники спеціального фонду у частині власних надходжень водогосподарських організацій щорічно зростають та виконуються.

Згідно з пунктом 4 статті 13 Бюджетного кодексу власні надходження бюджетних установ спрямовуються на покриття витрат, пов'язаних з організацією та наданням послуг, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю. Також організації Держводагентства згідно з п.9 ст. 51 Бюджетного кодексу України та п. 23 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, спрямовують видатки спеціального фонду кошторису на проведення заходів, пов'язаних з виконанням основних функцій, які не забезпечені (або частково забезпечені) видатками загального фонду. Основними напрямками покриття нестачі бюджетного фінансування є оплата електроенергії, витраченої на подачу води (більше 60 відсотків щорічно), та проведення ремонтних робіт на водогосподарських об'єктах.

З метою ефективного використання коштів бюджетної програми «Захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, в тому числі в басейні р.Тиса у Закарпатській області» (КПКВК 2407070) плани заходів із захисту від шкідливої дії вод Держводагентством затверджувались з урахуванням пріоритетів виконання протипаводкових заходів.

З переліку водогосподарських організацій, які підлягали проведенню аудиту Рахункової палати, кошти за КПКВК 2407070 виділялися виключно на будівництво споруди на Північно-Кримському каналі у Херсонській області і лише тільки Одеській ОДБВО, як замовнику вказаних робіт. На 2018 рік на фінансування робіт у зазначених областях передбачено 27,6 млн. грн., що складає 19,8 відсотків від загальної суми призначень за бюджетною програмою на рік. Але через тривале погодження Міністерством фінансів України плану заходів (31.08.2018) та паспорту за КПКВК 2407070 (25.09.2018), фінансування розпочате лише 28.09.2018 року (станом на 01.10.2018 профінансовано 16,3 відсотка), що ставить під загрозу виконання запланованих робіт.

Дія бюджетної програми «Першочергове забезпечення населених пунктів централізованим водопостачанням» (КПКВК 2407090) відновлена у 2018 (не фінансувалась протягом 2013-2017 років). Держводагентством забезпечено розробку, а Урядом прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 401, якою затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для першочергового забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням. На 2018 рік на фінансування робіт у зазначених областях передбачено 97,7 млн. грн., що складає 78,2 відсотків від загальної суми призначень за бюджетною програмою на рік. Станом на 01.10.2018 вказані заходи профінансовані на 63,4 відсотка.

Бюджетна програма «Розвиток та поліпшення екологічного стану зрошуваних та осушених систем» (КПКВК 2407120) запроваджена у 2017 році та постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2017 № 205 затверджений порядок використання бюджетних коштів, які на сьогодні спрямовуються на будівництво та реконструкцію об'єктів саме зони зрошення.

Контроль за використанням бюджетних коштів також здійснюється на підставі виконання результативних показників паспортів бюджетних програм.

Оскільки за рахунок бюджетної програми за КПКВК 2407050 утримуються водогосподарські організації, основна частина коштів направлена на виплату заробітної плати та, виходячи з основних завдань (забезпечення потреб населення та галузей національної економіки у водних ресурсах), на оплату електроенергії. У 2015-2017 роках показники зношеності основних фондів у паспорт не включалися через відсутність коштів на ремонт та реконструкцію основних фондів. У 2018 році дана бюджетна програма фінансується, крім вказаних вище джерел, за рахунок коштів державного фонду розвитку водного господарства, які направлені на модернізацію водогосподарського комплексу, а саме, на ремонт та оновлення основних фондів. Отже, до паспорту включені відповідні показники, які відображають використання бюджетних коштів на проведення вказаних заходів.

Крім цього, з часу запровадження бюджетної програми КПКВК 2407120 у паспорті відображено стан основних фондів, які потребують реконструкції, а також показники, які характеризують виконання запланованих на відповідний період заходів у межах коштів державного бюджету.

При плануванні і здійсненні внутрішніх аудитів водогосподарських організацій проводиться аналіз ефективності використання коштів державного бюджету та дотримання вимог законодавства при здійсненні процедур закупівель товарів, робіт і послуг.

Щодо належного планування потреби придбання водогосподарськими організаціями товарно-матеріальних цінностей та їх подальшого ефективного використання за призначенням та удосконалення системи організаційної роботи з укладання та виконання договорів.

Наказом Держводагентства від 01.03.2018 року № 23-б «Про основні заходи із забезпечення працездатності водогосподарсько-меліоративного комплексу у 2018 році» затверджено перелік придбання, план заходів з капітального ремонту та відновлення і модернізації водогосподарських об'єктів, а також завдання з проведення заходів із забезпечення працездатності водогосподарсько-меліоративного комплексу з визначенням строків його виконання. Наказ знаходиться на постійному контролі, збирається та опрацьовується відповідна інформація щодо його виконання, зокрема щодо ефективності використання техніки, про що висвітлюється у рішеннях засідань колегії Держводагентства.

Вказаним наказом, також доведено завдання щодо забезпечення укладання договорів з сільгоспвиробниками на забір води на зрошення сільгоспкультур до 01.04.2018, а також щотижневе звітування із зазначеного питання відповідним структурним підрозділам Агентства. У зв'язку із змінами у податковому законодавстві щодо визначення первинних та вторинних водокористувачів Держводагентством листом від 15.03.2018 № 1539/3/11-18 довело водогосподарським організаціям «Примірний договір про надання послуг пов'язаних із забором води із використанням водозабірних споруд водогосподарської організації».

Щодо забезпечення зменшення водогосподарськими організаціями дебіторської заборгованості за доходами

Водогосподарськими організаціями, які підлягали проведенню аудиту Рахункової палати, проводиться постійна робота щодо зменшення дебіторської заборгованості, зокрема шляхом досудового врегулювання та виставлення боржникам претензій (кількість за 9 міс 2018), а також в судовому порядку – подано кількість позовних заяв. Питання фінансової дисципліни знаходиться на постійному контролі, збирається та аналізується інформація, ведеться роз'яснювальна робота відповідними структурними підрозділами.

Щодо здійснення заходів з енергозбереження шляхом встановлення багатотарифних лічильників

За рахунок використання багатотарифного обліку за 2017 рік в цілому водогосподарськими організаціями зекономлено 130,9 млн. грн. бюджетних коштів на оплату електроенергії, у 2016 році – 121,6 млн. гривень.

Завдяки виконанню запланованих організаційно-технічних заходів з енергозбереження на насосних станціях (використання розмінних насосів, трансформаторів власних потреб, енергоефективної автоматики тощо), які майже повністю фінансуються за рахунок власних надходжень водогосподарських організацій, за 2017 рік було заощаджено близько 22,6 млн.кВт-годин, у 2016 році - 22,2 млн.кВт-годин електроенергії.

Держводагентством постійно проводиться відповідний аналіз, за результатами якого на сьогодні практично всі насосні станції на яких можна досягти економії бюджетних коштів за рахунок використання багатотарифного обліку електроенергії обладнані багатотарифними лічильниками.

Останній такий аналіз було проведено у червні 2018 року після зауважень, які були надані за результатами аудиту Рахункової палати України (Держводагентством було направлено розширений технічний запит водогосподарським організаціям та проведено розрахунок ефективності використання багатотарифного обліку на всіх працюючих насосних станціях).

Слід зазначити, що використання багатотарифного обліку не належить до заходів з енергозбереження за їх визначенням, оскільки не економить енергію, а виключно кошти на її оплату. Однотарифний та багатотарифний лічильники обліковують одну й ту ж кількість електричної енергії.

У залежності від технологічних режимів роботи багатотарифний облік може призводити як до економії коштів на оплату електроенергії, так і до їх перевитрат. Тому його використання не на всіх водогосподарських об'єктах буде ефективним.

На 2018 рік водогосподарським організаціям наказом Держводагентства від 09.02.2018 № 57 «Про заходи з економії паливно-енергетичних ресурсів та коштів на їх оплату у 2018 році» були доведені конкретні завдання щодо зазначеної економії, а саме: зекономити за рахунок багатотарифного обліку не менше 137,1 млн.грн., за рахунок організаційно-технічних заходів з економії електроенергії заощадити 22,8 млн.кВт-годин, встановити 12 трансформаторів власних потреб та 209 приладів енергоефективної автоматики, провести 103 енергоаудити насосних станцій та адмінбудівель.

Щодо не допущення розпорошення коштів між значною кількістю об'єктів при формуванні планів заходів за бюджетними програмами КПКВК 2407070, КПКВК 2407120 та КПКВК 2407800.

Враховуючи вкрай обмежене фінансування Загальнодержавної програми в частині виконання природоохоронних та протипаводкових заходів протягом останніх років, до планів заходів включаються об'єкти будівництва на підставі їх відповідності стратегічним цілям держави та цілям, що забезпечують розвиток водогосподарського комплексу.

Слід зазначити, що плани заходів за бюджетною програмою «Реконструкція гідротехнічних споруд захисних масивів дніпровських водосховищ» (КПКВК 2407800) затверджуються на підставі однойменного державного інвестиційного проекту.

Щодо роботи у частині здійснення водогосподарськими організаціями державної реєстрації прав на нерухоме майно та земельні ділянки та проведення експертної грошової оцінки.

У користуванні водогосподарських організацій знаходиться 151,3 тис. га землі, при цьому правовстановлюючі документи оформлено лише щодо 44,9 тис. га.

Оформлення земельних ділянок водогосподарськими організаціями потребує значних коштів, які з державного бюджету не виділяються (кошти необхідні для розробки проектів відведення земельних ділянок, виготовлення свідоцтва на право власності, здійснення реєстрації земельної ділянки та реєстрації права постійного користування на земельну ділянку). Орієнтовний розмір коштів, необхідний для оформлення земельних ділянок складає 816,3 млн. гривень.

Разом з тим, після оформлення земельних ділянок виникає зобов'язання щодо сплати податку на землю, оскільки Законом України «Про внесення змін до

Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 № 71-VIII відмінено пільги щодо сплати податку на землю для установ та організацій, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів (стаття 282.1.3 Податкового кодексу України). У результаті, під оподаткування підпадають землі водного фонду, які знаходяться в користуванні бюджетних водогосподарських організацій.

Водогосподарські організації постійно співпрацюють з місцевими органами влади щодо встановлення пільги зі сплати податку на землю, однак у багатьох випадках отримують відмову.

Дефіцит коштів загального фонду для сплати зазначеного податку складає 59,1 млн. гривень.

Бюджетним запитом до проекту Державного бюджету на 2019 рік вказана мінімальна потреба у коштах в обсязі 328,0 млн.грн., необхідних водогосподарським організаціям для реєстрації прав постійного користування земельними ділянками, а також в обсязі 59,1 млн.грн. на сплату податку на землю оформлених земельних ділянок, які знаходяться в їх користуванні. На даний час вказані кошти не передбачені.

**Щодо внутрішнього контролю, у тому числі внутрішнього аудиту**

Порядок планування і проведення внутрішніх аудитів, документування, реалізації їх результатів у Державному агентстві водних ресурсів України та водогосподарських організаціях на даний час знаходиться на стадії розроблення. Для забезпечення відповідності вимогам законодавства та актуальності також доопрацьовуються внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту.

Перший заступник  
Голови Агентства



М.Хорєв